

Allah-Təalaya qulluq mömin üçün böyük şərəfdir. Yaradılış və dünya həyatında varlıq səbəbi olan qulluq insanın Rəbbi ilə əlaqəsinin davamlı və şüurlu halıdır.

İnsan təbiəti etibarlı ilə yaxşı əməllərə meyilli olduğu kimi günah işləməyə də meyillidir. Əməllər yaxşı və pis olaraq iki qismə ayrılır. Salih əməl və pis əməl. Saleh əməl insana savab qazandırır, pis əməl isə dəftərinə günah olaraq yazılır. Qurani-Kərim möminlərin qurtuluşunun iman və saleh əməlləri sayəsində olacağını xəbər verir. (əl-Mulk, 2; əl-Bəqərə, 25)

Saleh əməl yaxşı, gözəl, faydalı, savaba və Allahın rızasına səbəb olacaq, haram sərhədinə girmədən insanın iman, xoş niyyət və ixlasla etdiyi əməllərdir. Günah isə çirkin görünən əməl mənasına gəlir. İstər böyük, istər kiçik olsun, şəriətə zidd olan hər bir pis əməl deməkdir.

Rəsulullah (s.ə.s) günahı belə tərif etmişdir: *"...günah qəlbində sızıntı və fırtınadək oyandıran, başqalarının ondan xəbərdar olmasını istəmədiyiniz şeydir"*. (Müslim, əl-Birru vəs-Sılatu vəl-Ədəb, 5)

İslamın müəyyən etdiyi savab-günah xətləri Quranın və Rəsulullahın sünnəsində dəqiqliklə öz əksini tapır. Nəyin savab, nəyin günah və nəyin şübhəli olduğu açıq-aydın ifadə edilmişdir.

Haqq ilə batil, doğru ilə yanlış, yaxşı ilə pis kimi bir-birinə zidd olan xüsuslar möminin dünyasında günah və savab məfhumları ilə ifadə edilir.

Mömin həyatı boyu hər bir əmələ günah və savab pəncərəsindən baxmalı, bu, onun bütün hərəkətlərinin meyarına çevrilməlidir. İnsani və ya beynəlmiləl müstəvidə xoş qarşılanan hər bir əməl onsuz da faydalıdırsa etməli olduğumuz, etdiyimizi zaman savab dəftərimizə yazılacaq əməllərdir. İnsan həyatında elə bir sahə yoxdur ki, İslam ora müdaxilə etməsin.

Qurani-Kərim günahın çirkinliyini, gizli və açıq olanından uzaq durmağın vacibliyini müxtəlif ayələrinə ifadə etmişdir:

“Günahın aşkarından da, gizlisindən də qorun! Günah qazananlar etdikləri mələkləri görəcəklərini zalandırılacaqlar!” (əl-Ənam, 120) **“De: “Rəbbim yalnız aşkar və gizli alçaq işləri, hər cür günahı, haqsız zülmü haram buyurmuşdur...”**

(əl-Əraf, 33)

“Açıq və gizlin pis işləri yaxın düşməyin...”

(əl-Ənam, 151)

İnsan mömin də olsa, insanaxas zəiflikləri səbəbi ilə hər an günaha düşə bilər. Günaha düşməmək üçün qəlbən ayıq olmaqla yanaşı günaha düşdükdən sonra tövbə ipinə sarılmalı və günahlara görə peşmanlıq çəkdiyini dilə gətirməlidir. Rəbbimizin mərhəmət qapısı hər an açıqdır. Bu qapıda əfv diləyib, peşmanlıqla tövbə-istiğfar edən hər kəsin Allah tərəfindən baəşlanacağı umulur.

Şeytanın insanı aldatmasının tarixi Həzrət Adəmə qədər gedib çıxır. O gündən bəri şeytan insanın baş düşməni olmuş və onu yoldan çıxartmaq üçün hər cür hiyləyə əl atmışdır. Arxadan, öndən, sağdan və soldan gələrək mömini günaha sürükləmək üçün hər cür məkrə əl atmışdır.

Şeytanın və nəfsaniyyətin təfəssilatda gizli olduğu bir gerçəkdir. Günahlar və günaha düşürən tələlər çox vaxt ummadığımız hallarda bəzən yaxşılıq libasına bürünərək qarşımıza çıxır. Burada möminin fərasəti hərəkətə keçməli, içinə nəfs sızan əməllər ibadət də olsa, ondan xeyir gəlməyəcəyi bilinməlidir.

Mömini çaşdırma biləcək bu kimi təhlükəli vəziyyətlər bütün ibadətlərinin, hərəkətlərinin içində gizlənə bilər. Məsələn, namaza riya qarışa bilər. Namazını xüsu ilə qılan bir mömin “nə gözəl namaz qılır”, yaxud “camaatı tərək etmir” demələri üçün bu düşüncəyə qapıla bilər. Bəzən oruca göstəriş sızır. Gizli saxlamağa əlverişli olan oruc ibadətində belə bəzən insan öz-özünə “mən nə qədər ixlaslı adamam, gör nə qədər nafilə oruc tuturam” deyərək şeytan və nəfsə aldanıb o ibadətdən sadəcə aclıq və susuzluq əldə edə bilər. Günah bəzən Rəzzaqı unudub ruzini özündən bilmək kimi infaqın içinə yuvarlana bilər.

Təqva həyatı yaşamaq istədiyimiz halda niyyətimizə qarışan fəsadçı duyğular bizim mənənlə həlak olmağımıza səbəb ola bilər. Təvazökar olmaq istəyərkən təvazö duyğularımızdan yüksələn təkəbbür bir əjdahaya çevrilib yaxşı əməllərimizi yox edə bilər. Saf kimi görünən əməllərimizin içində sızan riya, təkəbbür, ucüb kimi düşüncələr əməlimizin savabını

silib-süpürdüyü kimi, bizi həmin əməldən hesab vermək məcburiyyəti ilə qarşı-qarşıya qoyar.

Sosial həyatın hər sahəsində düşülə biləcək günahlar bir müddət sonra insanı çıxılmaz mənəvi xaosa sürükləyə bilər. İşdə yoldaşlarımızla aramızdakı münasibət, ailəmlə olan münasibətimiz, yolda, bazarda və s. eyni atmosferi paylaşdığımız insanlara qarşı münasibətimiz savab-günah prizmasından dəyərləndirilməli və bütü hüquqların üzərində Hüququllahın olduğu unudulmamalıdır.

Bütün ibadətlərin, hətta həyatın qayəsi olan Allah rızası möminin könül dünyasını əhatə etməli və nə edirsə etsin, qəflətdən uzaq və ilahi riza üçün etməlidir. Ustad Nəcib Fazılın “O Ərlər ki” sözləri ilə başlayan şeirindəki bu misralar möminin günaha qarşı həssaslığını və əsli məqsədini necə də gözəl ifadə edir:

O ərlər ki, könül fəzasındalar,

Torpaqda sürünmə fəzasındalar.

İçin nefs sızan ibadətlərin

Bir-biri ardınca qəzasındalar.

Bir an yabancuya qaysa gözləri,

Bir ömür göz yaşları cəzasındalar.

Nə cənnət təsası və nə cəhənnəm,

Sadık Allahın rizasındalar.